

ISBN: 978-625-7303-95-8

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 464

Roman

Yayın Yönetmeni
Furkan Çalışkan

Dizi Editörü
Aykut Ertuğrul

Proje Editörü
Ahmet Öz

Son Okuma
Asaf Taneri

Yayıma Hazırlayan
Murat k. Murat

Kapak Görseli
Volkan Akmeşe

Kapak
Harun Tan

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI

Haziran 2021
İstanbul

Ketebe Yayınları
Sertifika No. 49619
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212.612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt
Matsis Matbaa Hizmetleri
San. ve Tic. Ltd. Şti
Sertifika No: 40421
Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.
No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /
İstanbul Tel: 212 624 21 11

Orijinal adı: *Litsom k Litsu*

Copyright © E. Ch. Aitmatov, 1957

Türkçe Yayın Hakkı © Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş, 2021

Türkçe Çeviri Hakkı © Mehmet Özgül, 2021

Bu kitabın yayın hakları Onk Ajans Fikir ve Sanat Eserleri A.Ş.'den devralınmıştır.

Bu eserin çeviri yayın hakkı Mehmet Özgül'ün temsilcisi Onk Ajans Fikir ve Sanat Eserleri A.Ş.'den devralınmıştır.

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

YÜZ YÜZE

Cengiz Aytmatov

Türkçesi

Mehmet Özgül

CENGİZ AYTMATOV

1928'de, Kırgızistan'ın Talas eyaletine bağlı Şeker köyünde doğdu. Gençliğini 2. Dünya Savaşı sonrasında zorlu atmosferinde geçiren yazar, erken yaşlardan itibaren çeşitli işlerde çalıştı. Cambul Veterinerlik Teknik Okulu'ndaki eğitimi sırasında edebiyata yöneldi. 1952 yılından itibaren yayımladığı makaleler ve kısa hikâyeler sayesinde Maksim Gorki Edebiyat Enstitüsü'ne kabul edildi ve 1958 yılında mezun oldu. Eğitimi boyunca kısa hikâyeler yayımlamaya devam etse de, esas başarısını 1958 yılında yayımlanan *Cemile* adlı romanıyla yakaladı. Söz konusu romanı izleyen yıllarda Aytmatov, önde gelen Sovyet yazarlar arasındaki yerini alarak *Literaturnaya Gazeta* ve Yazarlar Birliği gibi birçok kültürel kurumun yönetim kurulunda yer aldı. Edebi çalışmaları Lenin Ödülü ve Devlet Ödülü gibi çeşitli ödüllere layık görüldü. Kırgızistan'ın 1991 yılındaki bağımsızlığından sonraki yıllarda siyaseten aktif bir yaşam süren yazar, 10 Haziran 2008 tarihinde, Almanya'nın Nürnberg şehrinde hayata veda etti. Yüzden fazla dile çevrilen eserlerinde, mitleri ve folklorik unsurları çağının siyasi meseleleriyle sentezlemiş, modernlik ve gelenek sorunlarıyla, insan-doğa ilişkilerini yoğun bir biçimde ele almıştır.

MEHMET ÖZGÜL

1936 yılında Nevşehir, Avanos'ta doğdu. Kuleli Askeri Lisesi'nde aldığı Rusça eğitimin ardından, 1955 yılında girdiği Ankara Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı bölümünden 1959 yılında mezun oldu. 1963-67 yılları arasında Genelkurmay Başkanlığında Rusça çevirmeni olarak çalışan Özgül, yine bu yıllarda Gazi Eğitim Enstitüsü'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı eğitimi aldı. Yüksek lisansını 1969 yılında ABD'de Georgetown Üniversitesi'nde Uygulamalı Dilbilim alanında yaptı. 1979 yılında askeriyeden albay olarak emekliye ayrıldıktan sonra, ilk kez 1960 yılında, Varlık Yayınevi'nden yayımlanan Çehov çevirisiyle başladığı çevirmenlik çalışmalarını yoğunlaştırdı. 1993 yılında, Çehov'un Tüm Eserleri'nin çevirisini gerçekleştirmek üzere çalışmaya başlayan Özgül, 1998 yılında Çehov'un bütün öykülerinin, 2006 yılındaysa bütün oyunlarının Türkçeye çevirisini tamamladı. Mehmet Özgül; Tolstoy, Dostoyevski, Gogol gibi klasik Rus yazarlarından yaptığı çevirilerin yanı sıra Ilya Ehrenburg, Konstantin Simonov, Yevgeni Yevtuşenko, Cengiz Aytmatov, Fazıl İskender, İlf ve Petrov, Yuri Buyda, Lyudmilla Ulitskaya gibi çağdaş Sovyet ve Rus yazarlarından yaptığı çevirilerle de tanınmaktadır.

YÜZ YÜZE

Tren istasyonunun tek fenerinin ışığında sürüyle ıslak yaprağın uçtuğu görülmekteydi. O gece kavaklar yapraklarını dökmeye başlamışlardı. Göğe doğru uzanmış düzgün kavaklar rüzgâr estikçe iki yana sallanıyor, tepelerden çıkan hışırtı uzak bir denizin gürültüsünü andırıyordu.

Karadağ Boğazı'nda karanlık bir gece vardı, dağın eteğindeki istasyonun karanlığı ise daha koyuydu. Arada bir geçen trenlerin aydınlığından, gürültüsünden istasyonun karanlığı sarsılıyor gibiydi; trenler geçip gidince istasyon gene eski koyuluğuna, ıssızlığına bürünüyordu.

Trenler hep batıya gidiyorlardı. İşte şimdi toza dumana bulanmış uzun bir katar daha yanaştı. Lokomotifin kapısı açık ocağından ateş kırmızısı bir alev yalazlandı. Tamponları birbirine çarpan vagonlar durdular. Durakta ne inen oldu ne de “Burası hangi istasyon?” diye soran. Uzun yolculuktan yorgun düşen yolcular kompartımanlarda uyuyorlardı. Soğumaya başlayan dingillerin iniltisinden başka ses duyulmuyordu.

İstasyon görevlisi ağır çizmeleriyle güçlkle yürüyerek, fenerini sallaya sallaya katarın başına yöneldi. Tam o sırada tüfeğinin ucundaki süngüsü omzunun üstünde donuk

donuk parlayan bir nöbetçi sondan bir önceki vagon dan dışarı çıktı. Kapının önünde duran asker gözlerini karanlığa dikerek dikkatle dinlemeye başladı. Boğazda her zamanki gibi keskin bir rüzgâr esiyor, alçacık evlerin dizildiği küçük istasyon sokağının ötesinden boğuk bir ırmak uğultusu duyuluyordu. Soğuk bir kavak yaprağı, titreyen bir insan eli gibi değdi nöbetçinin yüzüne. Nöbetçi irkildi, dönüp vagonun içine baktı. Sonra gözlerini gene dışarıya çevirdi. Issız, rüzgârlı bir geceden başka bir şey yoktu dışarıda...

Aradan bir dakika bile geçmemişti ki, kaputlu bir adam gölge gibi süzüldü vagonlardan birinden ve su arkı boyunca uzanan çalıların arasına gizlendi. Kulakları çınlatan bir düdük sesi duyuldu o sırada. Çalıya gizlenen adam kaçmak için ayağa kalkmışken gene yere yapıştı. İstasyon görevlisinin treni kaldırma düdüğüydü bu. Vagonlar gıcırdadı, tren uzun yolculuğuna koyuldu.

Irmağın üstünden geçerken trenin gürültüsü köprünün kemerlerinde yankılandı. Köprüden sonra tünel geliyordu. Lokomotifin düdüğü vedalaşırçasına uzun uzun öttü.

Kayalarda yankılanmalar dinmiş, istasyonun ağaçlarına tünleyen kargalar eski suskunluklarına dönmüşlerdi. Çalıya saklanan adam ayağa kalktı, uzun süre suyun altında kalmış gibi derin derin soludu.

Uzaklaşan trenin teker takırtıları gittikçe seyrekleşip azalıyordu.

Kavaklar soluk alır gibi hep birden hışırdadılar. Güz otlaklarının kokusu geldi dağlardan.

Karadağ Boğazı'nın gecesi karanlıktı...

Doğum yapalı beri Seyde'nin uykusu kuş uykusuna dönmüştü. Bebeğinin bezlerini değiştirdikten sonra lambanın fersiz ışığında beşiğe böğrünü dayayıp oturdu. Dışarı çıkardığı düzgün esmer memesi çocuğun başının üstüne yumuşacık sarkıyordu.

Köşede uyuyan kaynanası yorganın üstüne bir de gocuk örtmüştü. Yaşlı, cılız bir kadındı kaynanası; hasta bir koyun gibi inleyerek öksürdü. Namaz kılmaktan başka bir şeye gücü kalmamıştı. Uykusunda bile mırıldanırdı dualarını: "Ulu Tanrım, sana sığınıyoruz. Bizi sen koru..." Seyde işe gidince çocuğuna o bakardı. Hiç yoktan iyiydi bu yardım. Çalışırken annesi emzirsin diye bebeği tarlaya kadar taşırdı. Bu sırada hırıltıyla soluk alır, kolları ince ince titrerdi. Yaşlı kadına bu işler zor gelirdi, ama hiç sesini çıkarmazdı. Biricik gelininin çocuğuna o bakmayıp da kim bakacaktı?

Gece yarısı olduğu halde Seyde'nin gözlerine uyku girmiyordu. Hoş, kimde uyku tünek kalmıştı ki son günlerde? Başlarına bu işlerin geleceğini nerden bileceklerdi? Eskiden hiç duymadıkları sözler şimdi ağızdan ağıza dolaşıyordu: "Alman", "faşist", "çağrı belgesi". Gün geçmiyordu ki köyden askere uğurlanan biri çıkmasın. Sırtlarında torbaları, heybeleriyle erkekler anayolda toplanırlar; arabalara tıka basa doluştuktan sonra:

"Eee, kesin şu ağlamayı!" diye bağırırlardı kadınlara.

Arabalar hareket edince başlarından takkelerini çıkarıp sallarlardı.

"Hadi, hoşça kalın! Hoşça kalın!"

Gözleri ağlamaktan kızarmış kadınlar, çocuklar bir tümseğin üstüne çıkarak arabalar gözden silinceye dek bekler,